

TEST!

Hifi

Rauna Vale och Vidar

3 snabba

• **Hämtrabatt**

• **Gjutna i Opus 3-formar**

• **Uppgraderade på ett flertal punkter**



Lättgillade
Musikaliska
Prisvärda



Inte mycket...



Två par otroligt pris-
värda och helgjutna
(!) högtalare som
spelar musiken härligt
okonstlat, korrekt
men också musikaliskt
pådrivande.

HELGJUTET!

Att gjuta högtalare i betong var länge något av en svensk specialitet. Återuppståndna Rauna visar att det fortfarande är det.

Text Mats Meyer-Lie Bild H&M Mätning H&M

På bara några månader har 2019 redan blivit ett historiskt år för svensk hifi. Varför? Jo, två (eventligen tre...) berömda 80-talshögtalare har återuppstått i nya, förbättrade tappningar.

Först ut var Carlsson OA-61, en moderniserad variant av Stig Carlssons helt unika väggmodell OA-51. Samtidigt har också kultmärket Rauna kommit tillbaka, ett märke som lanserades 1982 under det provocerande slagordet "Det sämsta man kan göra med sex spånskivor är en högtalare!".

Nej, för Rauna var det mycket basantare doningar som gällde, nämligen betong. Rätt använd har betong inte bara potential att ge resonansfria lådor utan också att förenkla (nåja) tillverkningen, eftersom lådorna gjuts i formar. Visst har andra laborerat med betong och det finns moderna tillverkare som till exempel tyska Concrete Audio eller tjeckiska Gravelli. Men Rauna var först med storskalig serietillverkning, även om franska Elipson gjöt märkligt sfäriska högtalare i betongliknande gipsmaterial redan på 40- och 50-talen. Raunas medgrundare, konstruktören Bo Hansson, lämnade bolaget 1984 och började bygga egna betonghögtalare under nam-

net Opus 3, samma namn som det skivbolag han startade med Jan-Eric Persson.

Nystartade Rauna, som tagit upp arvet från Bosse Hansson, har legat i startgroparna länge och sedan 2013 har man sålt uppgraderingssatser till flera av ursprungsmodellerna av både Rauna och Opus 3. Man var egentligen igång med att sälja färdiga högtalare redan 2015, men gjutningarna från den underleverantör man använde sig av, visade sig inte hålla måttet, så man beslöt att börja gjuta i egen regi och med en speciellt framtagen betongblandning. Vi har provat golvhögtalaren Rauna Vale som är byggd med samma gjutform som Opus 3 Chorus (se sidebar) och bokhyllhögtalare Rauna Vidar, gjuten i samma form som Opus 3 Credo.

Vale är en 2-vägs basreflexkonstruktion med 6,5-tummare och 1-tums diskant i en asymmetrisk låda med nedåtriktad basport. För bättre faslinjäritet lutar fronten 17 grader bakåt vilket ger diskant och bas samma akustiska startpunkt så att ljudet når lyssnaren samtidigt. Att fronten är rundad och filtklädd är inte bara estetiskt utan gjort för att minska diffraktion och störande tidiga reflexer så att högtalaren blir mer akustiskt osynlig.

Men rent visuellt är högtalarna knappast osynliga och den råa betongen gör dem både uppkäftiga och brutalt minimalistiska. Vi föll pladask för den här obehandlade betongen, men det är förstås en smaksak →



Nu & då



Rauna startades 1982 av Bo Hansson tillsammans med Lennart Bergstedt (produktion) och Olle Neckman (försäljning), men embryot fanns sedan svenska Luxor kontaktat Bosse för att ta fram en mer högklassig högtalare till Luxman-elektroniken man också importerade.

Men innan högtalaren i fråga blev färdig, hann Luxor gå i konkurs så istället startades Rauna och den egna produktionen av Leira (även kallad periskopet på grund av formen) och senare den större Njord.

Framgångarna lät inte vänta på sig, med topptester i bland annat Hifi & Musik och under något år var Rauna det största märket i Sverige för mer högkvalitativa högtalare, men också med stor export till framför allt USA men även Norge, Danmark, Tyskland och Nederländerna.

1984 lämnade Bosse Rauna på grund av meningsskilligheter med de två andra delägarna och startade Opus 3. Och det är Opus 3-högtalarna Delta Credo (Vidar) och Chorus (Vale) som de här två testade högtalarna bygger på. Eller rättare sagt: de använder samma gjutformar, nu som då. Den större Chaconne-modellen kommer i ett senare skede att komma ut på marknaden som Oden.

Rauna drivs idag vidare av bröderna Lennart och Martin Niklasson, som tog över det som fanns kvar av högtalarverksamheten 2011. Sedan dess har man först och främst tagit fram uppgraderingssatser till ett stort antal Rauna- och Opus 3-högtalare, men också utvecklat de nygamla högtalarna Vale, Vidar och snart Oden.

och modellen kan också fås i vitt utförande, dessutom något billigare.

De nya Rauna-högtalarna har överlag högre finish än de gamla, men det är framför allt på insidan det hänt mest, och på elementsidan, förstås, som genomgående kommer från norska Seas. Filtren är betydligt mer påkostade nu, med genomgående luftlindade spolar. På Vale sitter dessutom viskoelastiskt fastsatt trästag precis nedanför basen. Båda högtalarna, Vale och Vidar, har en träunderdel där filtret sitter och även de sänker resonansfrekvensen.

En lite kul detalj är att man använts sig av faspluggar från gamla Sinus-element och använt som fötter på Vale, något som enligt konstruktören Lennart Niklasson också gör att högtalarna låter bättre än med sedvanliga metallspikes. Betongen gör högtalarna mycket tyngre än man skulle kunna tro och att packa upp dem och baxa runt dem är inte precis gjort i en handvändning.

Väl på plats föll vi pladask igen! Ja, det blev kärlek vid de första tonerna, för Vale spelade nämligen generöst och storskaligt på ett sätt som gick stick i stäv med deras beskedliga storlek. Den mustiga och flödande, nästan sensuella klangen stod dessutom i stark kontrast till högtalarnas råa yttre. Och

det bästa av allt: basen! De små 2-vägarna kunde nämligen drämma till med bråddjup och helt klippfast bas som om det fanns extra baselement dolt någonstans i lådan. Verkligt imponerande ljud alltså!

Men här fanns också en ibland nästan ursinnig explosivitet och spänstig attackvilja som verkligen fick oss att inte bara spetsa öronen utan också obevekligen dras med av musiken. Det hela handlar om snärtig och tajt tajming, där de tunga, resonansdöda lådorna ger elementen ett klippfast fundament att ta spjärn från. Ja, vi hade verkligen svårt att slita oss från de här högtalarna, som inte bara spelade över sin storlek utan också långt över sin prisklass.

Sak samma gällde för den ännu mindre (stativ)modellen Vidar, som i praktiken lät som en nerskalad Vale. Inte samma basdjup förstås och inte heller samma storskaliga och dramatiska anslag som Vale, men med en värme och en fyllighet men också en imponerande renhet och precision i ljudet.

Ja, vi har nog aldrig hört en liten 2-vägare med ett lika fullmatat, enhetligt och rent ljud som Vale i den här prisklassen. Riktigt prisvärd med andra ord. Men även om du är på jakt efter en riktigt liten högtalare, när du en gång hört Vale lär du garanterat göra plats för dem där hemma... **H&M**



Här en bild på filtret till Vidar, rakt igenom hardwired och fastsatt/dämpat med småttlim. Fyra luftlindade spolar och även kondensatorer från Jantzen.

Kringutrustning

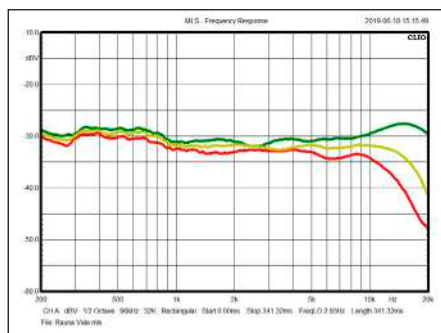
Signalkälla Nätverk/Primare I35 Prisma, Hegel Mohican

Förstärkare Primare I35, Magnum Dynalab MD 209

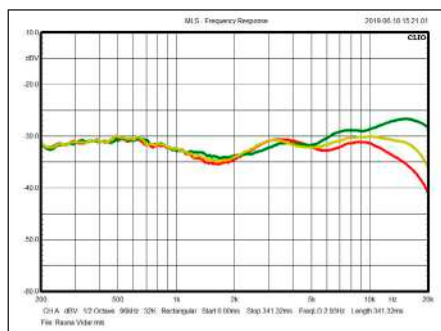
Försteg Hegel P30

Slutsteg Burmester 956 mk. 2

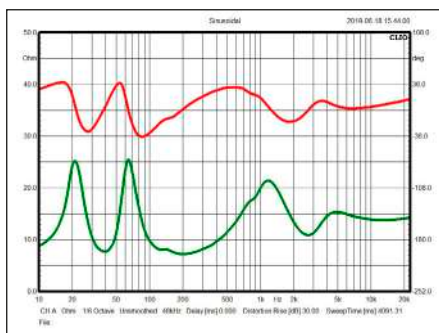
Kablar Jorma Ultimate, QED



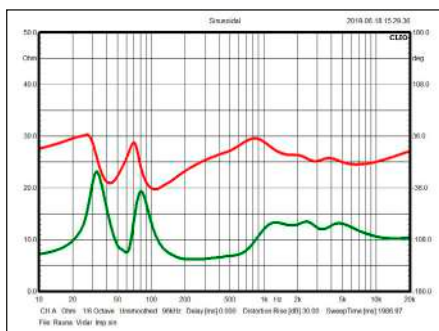
Rakt framifrån (grön) har Vale exemplarisk frekvensgång med svag stigning i toppen. 30 grader i sidled (gul) är linjäriteten lika fin, men med ett fall över 15 kHz som förstärks vid 60 grader (röd).



Vidar har nästan lika fin linjäritet som Vale, men en mjuk svacka runt 1,7 kHz. Ingen diskantshöjning vid 30 grader (gul) men ett mjukt fall vid 15 kHz. Än tydligare vid 60 grader (röd).



Vale har typisk basrefleximpedans (grön). Portavstämning vid 38 Hz. Lasten är snäll, aldrig under 7 ohm. Fasväxlingarna (röd) är också lindriga.



Också Vidar är en snäll last där impedansen (grön) aldrig går under 6 ohm. Fasförloppet (röd) är också beskedligt. Portavstämning vid 60 Hz.

Rauna Vale

Pris 18.000 kr/par (vit finish, oljad betong 20.000 kr/par, hämtrabatt 1.000 kr/par)

Princip 2-vägs basreflex

Diskant 1 tum/25 mm silkesdome

Bas/mellanregister 6,5 tum/18 cm papper

Delningsfrekvens 3 kHz

Angiven känslighet 88 dB

Nominell impedans 4 ohm

Kontakter 1 uppsättning

Mått (BxHxD) 28x81x32 cm

Vikt 29 kg/styck

Rauna Vidar

Pris 10.000 kr/par (vit finish, oljad betong 11.000 kr/par, hämtrabatt 500 kr/par)

Princip 2-vägs basreflex

Diskant 1 tum/25 mm silkesdome

Bas/mellanregister 5,5 tum/14 cm papper

Delningsfrekvens 4 kHz

Angiven känslighet 86 dB

Nominell impedans 8 ohm

Kontakter 1 uppsättning (endast banan)

Mått (BxHxD) 26x35x26 cm

Vikt 13 kg/styck

Info www.rauna.com